

REDACȚIUNEA,
Administrația și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Teritoriul național nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se returnează.
INSERATE
se primesc în Administrația în
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI de ANUNȚURI:
în Viena: la M. Dukas Nachst.,
Max. Augenthaler & Emmerich Los-
ner, Heinrich Schickel, A. Op-
penh. Nachst., Anton Oppel.
în Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Julius
Leopold (VII. Krasztes-körut).
PREȚUL INȘERTURILOR: o se-
rie germană pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarife
și învoială. — REGULAMEN-
tele se găsesc în pag. 20

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXIX.

„GAZETA” iese în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-ri de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumă la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrația, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu d-nul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 233.

Brașov, Sâmbătă 21 Octomvrie (3 Noemvrie).

1906.

„Condițiunile” cabinetului Wekerle

Declarațiunile ce le-a făcut mi-
nistru-președinte Wekerle în comi-
siunea financiară a dietei, ne dove-
desc, că guvernul actual numai la
retragere nu se gândește, ci va face
tot ce-i va sta în putință să se țină
la putere. Se va învoi prin urmare
și la urcarea contingentului recruților,
pe care o află și Wekerle necesară.
Ceea-ce, după spusa lui Wekerle, își
rezervă însă guvernul, este de a-și
da învoirea numai în anumite con-
dițiuni. Adecă vorba lui „Alkotmany”,
„îți dau ca să-mi dai!” Vrea să dică,
că în schimbul unor concesiuni mai
de seamă, ce guvernul speră și stărue
că se vor face din nou maghiariz-
mului, vor fi gata domnii din tovă-
rășia Wekerle-Kossuth-Apponyi să
primească de voie de nevoie propu-
nerile administrației de războiu pen-
tru înmulțirea recruților.

Și fiind-că înmulțirea contingen-
tului e necesară și urgentă, va tre-
bui să se ia cât mai curând o deci-
ziune definitivă cu privire la ea. S’a-
sigură că succesorul șefului statului
major general, conte Beck, a căruia
post e vacant, va fi fostul ministru
de războiu Pitreich și că vizita ace-
stui la Budapesta n’a avut într-atât
scopul de a-și lua rămas bun dela
ministrii ungurești, cât mai mult de
a conferi cu ei privitor la problemele
ce-i stau înainte ca viitor șef de stat
major general, între cari cea dintâi
este înmulțirea și întărirea armatei
ca să poată corespunde tuturor ce-
rințelor.

Foile coaliției sunt deplin satis-
făcute cu declarațiile amintite ale lui
Wekerle. Li-s’a luat o mare greutate
de pe piept asigurându-se în aceste
declarații, că guvernul n’a luat asu-
prăși nici un obligament necondițio-
nat în ce privește urcarea contingen-

tului recruților. Prin urmare se vor
pune condițiuni, și în decursul tră-
rilor, ce le-a și început Pitreich, cel
cu ordonanțele concesive militare, la
Budapesta, se va lămuri cam de ce
soiți vor fi aceste condițiuni.

Pe terenul militar Pitreich, sau
ori și care altul în locul lui, anevoie
va putea să aștepte modalitatea unor
noue concesiuni, care se pună vîrf
celor deja făcute de Majestatea Sa,
prin adoptarea vestitului program al
comisiunii de 9, și de dînsul ca mi-
nistru de războiu. Dar cabinetul We-
kerle vedînd că n’are încătrău, va fi
gata, chiar după indicările făcute acum
de șeful său, să se tocmească și să
primească concesiuni și pe alte te-
rene, nu numai pe cel militar. Aceasta
a înțeles-o bine „Alkotmany” când
dîce: „Ori-ce nouă pretenziuni ale
conducerei armatei vor împingea noue
pretenziuni naționale maghiare, pre-
tenziuni ce nu trebuie să se refere
numai la dreptul public și la orgo-
liul național maghiar, ci se estind și
la terenul economic, interior, cultu-
ral și financiar”.

Am înțeles, și ar fi de dorit să
înțelegem cu toții noima acestei nouă
formule pentru înlesnirea urcării con-
tingentului recruților. Încât pentru
postulatele pe terenul economic le cu-
noaștem, dar cine le știe pe toate câte
se pot ridica pe terenul interior? Și
totuși pe acest teren se găsește pos-
tulatul, ce va fi reclamat în primul
rînd drept compensație pentru înmul-
țirea oștirii. Să vedeți numai că acest
postulat privește însăși reforma elec-
torală, ce guvernul Wekerle s’a an-
gajat a-o face pe baza votului uni-
versal.

Tot mai mult iese la iveală. că
independenților, constituționalilor și
clericilor lui Zichy nu le trebuie vo-
tul universal și că vreau să găsească
modul și chipul cum ar putea să se

scuture de el și reforma să-o facă cum
le va conveni lor mai bine.

Profesorul dela universitatea din
Budapesta Concha a publicat un tra-
tat despre reforma electorală. Acesta
se silește a documenta, că votul uni-
versal ar fi pentru Ungaria un peri-
col național și pledează pentru o re-
formă prin care să se dubleze nu-
mărul de ađi al alegătorilor din toată
Ungaria. Organul de frunte al coali-
ției reproducînd în numărul său de
eri păreriile „numitului profesor, ob-
servă, că guvernul Wekerle a luat a-
suprăși introducerea votului uni-
versal, care va fi problema dietei, dar,
adauge „Bud. Hirl.” păreriile prof.
Concha „se întemeiază pe niște ade-
văduri așa de învățate și pericolul
ce-l vede el în votul universal e așa
de mare, în cât studiul său merită
cea mai serioasă atențiune din toate
părțile”.

De aceea dîcem: să vedeți că
Wekerle se va tocmi încă cerînd ca
coroana să-i mai ierte din agajamen-
tul, ce i-l’a impus relativ la introdu-
cerea votului universal, și să se mul-
țumească cu caricatura de reformă
electorală, pe care o voiesc partidele
maghiare aliate dela putere, ca să
scape națiunea maghiară de marele
pericole ce-o ar amenința.

Atunci șefii ar avea cu ce să mo-
tivate îngăduința lor în ce privesc
înmulțirea contingentului anual al re-
cruților și Viena n’ar trebui decât să
închidă ochii, cum a mai făcut de
atâtea ori, ca să poată salva pactul
cel atîta de scump.

Deputaților naționaliști li-se va
oferi în curînd singura ocaziune,
care ar mai putea explica și motiva
prezența lor în dieta ungară de as-
tăzi, când peste puțin timp se va
pune la ordinea zilei cestiunea refor-
mei electorale, ocaziunea de a stig-
matiza înaintea lumii toate uneltirile,

carî, sub masca apărării intereselor
maghiare, tind a perpetua oprimarea
popoarelor nemaghiare.

Declarațiile lui Wekerle. În comisiu-
nea financiară s’a discutat la 31 Octom-
vrie bugetul ministerului de finanțe. Cu
această ocaziune deputatul Rádkay László
a adresat ministrului președinte mai multe
întrebări cu privire la chestiunile politice
la ordinea zilei. Wekerle a răspuns la
toate punctele, după cum am arătat deja.
Iată ce a zis d-l Wekerle:

„Este lucru cunoscut, că urcarea
contingentului de războiu este o necesitate,
întrebarea este numai, că în ce măsură și
sub ce condițiuni să se facă aceasta... Gu-
vernul n’a luat asupra-și nici o obligațiune
în ce privește timpul, măsura, și condi-
țiunile urcării. Guvernul n’a dat decât un
program general.

„Se vorbește mult de un pact. Este
lucru firesc, că Suveranul înainte de a nu-
mi un guvern, trebuie să-i cunoască pro-
gramul și să știe condițiunile, pe lângă
cari guvernul primește conducerea afaceri-
lor. Așa a fost și de astăzi-dată. Aici însă
n’a fost vorba, decât de afacerile interne
ale Suveranului și guvernului. În acest
program este cuprins tot ce trebuie să cu-
prindă un asemenea program și este re-
gretabil că se scornesc diferite svonuri
tendențioase. Legislația ungară poate cere
ca punctele programului să se lămurească,
dar un stat străin (Austria — Trad.) nu
poate să ceară așa ceva, fiind-că în aceste
puncte nu sunt și de acelea, cari ar fi
obligatoare pentru vr’un alt stat.

„Numirile de miniștri s’au făcut în
forma obișnuită. Nu este adevărat că gu-
vernul ar fi în situație critică. Sunt svo-
nuri tendențioase. Despre pretinsul ordin
al ministrului de honvezi Wekerle nu știe
nimica. Acest ordin este apocrif.

Este sau nu în acordul coaliției cu
Coroana punctul despre urcarea contin-
gentului de recruți înainte de expirarea

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Industria națională.

Cuvîntarea d-lui Dr. C. Istrati, comisar ge-
neral al Expoziției, la banchetul dat în onoarea
sa Sâmbătă 14 Octomvrie, de către industriașii
expozanți.

Iubiți frați în muncă,

Mă adresez în acest mod către dom-
niile-voastre, căci nu găsesc ceva mai ales
și mai demn, ca frăția în muncă și în
cazul de față frăție pentru o lucrare con-
știentă și utilă țării pe terenul fertil și
vast al industriei naționale.

Vă mulțumesc din toată inima pentru
toate probele de iubire, ce-mi dați cu a-
ceastă ocaziune și pentru toate cuvintele
alese și măgulitoare, pe cari ați bine voit
a mi-le adresa prin acei ce au vorbit înai-
ntea mea.

Totuși dați-mi voie a vă spune, că
nu mă las a fi indus în eroare și a crede,
că această aleasă serbare este făcută nu-
mai pentru a slăvi munca rodnică a co-
laboratorilor mei din comisariat și a per-
soanei mele

Când v’am spus că suntem frați în
muncă, căci nu am cîntea a fi colegul
dv. ca industriaș, am făcut-o aceasta toc-
mai cu dorința, ca dela început să indic

marea parte, ce vă revine în această mă-
reață manifestare a muncii românești, adu-
nată în cuprinsul Expoziției pe câmpia
Filaretului.

Dv., d’lor, trebuie să aducem laudă și
mulțumită, căci în prima linie și mai pre-
sus de ori-ce laudă, dv. dintre expunători
ați contribuit mai mult la alcătuirea fon-
dului de reală valoare al acestei Expozi-
țiuni, dîndu-i în acelaș timp și lustrul cel-
are și care face ca ea să fie admirată de
toți și să impună atât de mult cu deose-
bire străinilor. Iată de ce îmi permit a vă
spune, că serbarea de astăzi fiind a in-
dustriei naționale, este serbarea dv. și că
eu, cu colegii mei din comisariat, suntem
fericiți de a fi contribuit numai cu ceva,
pentru ca munca dv. să se poată mani-
festa cât mai văzută și în mod mai prielnic.

Ceea-ce ați produs și ați arătat cu
această ocaziune nu numai că vă face
cînte, dar este o revelațiune pentru toți
și ați contribuit astfel ca Expozițiunea să
fie cu mult mai impunătoare și mai im-
portantă, încă lucrarea dv. departe de a
fi obținut numai un succes pe terenul
economic, capătă cu deosebire o impor-
tanță mare pe terenul social și cu deose-
bire pe terenul național.

Am avut ocaziunea să mi-se comu-
nice sincera impresie, ce a produs Expo-
zițiunea noastră asupra numeroșilor stră-
ini de vază veniți să ne viziteze sau în-
sărinați cu diferite misiuni cu această
ocaziune.

Asupra tuturor rezultatul muncii dv.
a produs un efect impunător, o impresi-
une de necrezut de mare, arătându-mi
ei cât preț puneau pe rezultatele obținute
și cât această țară trebuia să fie mîndră
de rezultatele obținute în așa de scurt
timp.

Rezultatul la care ați ajuns a depășit
ori-ce așteptare.

La această masă sunteți peste 120 de
persoane de vază și totuși sunteți așa de
puțini față cu toți acei, ce ar fi dorit încă
să se afle în București cu această oca-
ziune, sau să mai încapă în această sală.

Și când mă gândesc domnilor, că
abia acum 30 ani dacă adunam la un loc
pe principalii morari și fabricanți despi-
rți, căți-va fabricanți de săpun turcesc și vre-
un fabricant de vâcs, singurele industrii
ce se mai aflau în țară pe atunci, nu am
fi putut ajunge a întruni nici 20 de oa-
meni.

Să fim dar mîndri de rezultatul ob-
ținut cu deosebire în cei de pe urmă
două-zeci de ani, în care timp industria
noastră a luat avînt atât de impunător.
Da, am avut întotdeauna o industrie na-
țională și care în trecut a fost cu deose-
bire mai în vază.

Era mare adevăr în ceea-ce ne spu-
nea mai odinioară d-l Prager în ce pri-
vește industria blănăritului.

E foarte adevărat că blănăriile noas-
tre dela cojoace și până la șubele de lup,

sau la lupurile de vulpe sau de animale
dela nord constituiau o industrie bogată,
care prin Constantinopol mulțimea tot
Orientul.

Până tîrziu după spusele lui Ioan
Ghica testemurile zugrăvite, făcute în
București, erau cele mai căutate la Con-
stantinopol.

Fabrici de hîrtie am avut numeroase
și de bună calitate. Toate localitățile cu
numele de Glăzărie arată numele fostelor
fabrici de sticlă. Silitra făcută în Moldova
se ducea cu sutele de cară în Polonia, iar
catedrala protestantă dela Sibiu a fost
acoperită la 1630 cu țigle smălțuite făcute
la Argeș.

Poporul nostru este foarte prielnic
cu deosebire la numeroase industrii artis-
tice și nu aveți decât să vă scobiți în
diferitele pavilioane ce conțin industria
casnică a Românilor de pretutindeni pen-
tru ca să vedeți ce admirabile lucruri pot
ei face, atît în ce privește forma cât și
armonia colorilor, și că sentiment artistic
au aceste femei în mod atavic, ele cari nu
au nici o cultură specială, neștiind adesea
nici să cetească și prin urmare, necunos-
cînd desenul, nici alt învățămînt artistic.

În această direcțiune este enorm de
mult de făcut și am convingerea că pe te-
renul artelor frumoase Români se vor
distinge în curînd și pentru aceasta nu
aveți decât a observa admirabilele obiecte
expuse de particulari în pavilionul femeilor

timpului de tranziție? Aceasta este întrebarea la care adversarii lui Wekerle ar vrea să capete răspuns categoric: *da sau nu.* Ei bine, răspunsul acesta — după cum zice »Ujság — nu-l poți scoate din gura lui Wekerle *nici cu clește.*

In loc de aceasta, Wekerle răspunde că despre necesitatea urcării știe azi până și hamalul din colț. Cum așa? Doar în primăvară, când s'a constituit guvernul nu știa nimeni. Mai înainte, când guvernul actual făcea obstrucție, o făcea aceasta pe baza că urcarea contingentului este curat un *interes al militarismului* față cu interesul popoarelor. Iar de atunci s'a făcut o tăcere adâncă până ce nu s'a ivit faima despre punctul secret. Și iată acum pe baza unei faime pretinse false, se pretinde că acum toată lumea știe de necesitatea, amintită tocmai în acel punct secret. Nu e curios acest lucru?

Wekerle va trebui să recunoască, după parerea organului Tiszaiszt, că acordul guvernului actual se deosebește intru câtva de acordurile obișnuite ale guvernelor anterioare cu Coroana. Mai înainte guvernele se obligau în numele propriu, *acum însă au obligat și partidele.* Guvernele anterioare puteau să fie dezavuate, dar dacă s'ar întâmpla așa ceva și cu actualul guvern, creditul cuvântului dat al Ungariei ar fi sgduit.

Răspunsul lui Wekerle este ticluit cu șiretlic și organul Tiszaiszt constată cu regret că guvernul a tănuțit față cu partidul său și față cu țara obligămintul ce l'a luat de a urca contingentul de recruți.

Dacă guvernul suferind de acest defect moral, totuși se bucură de încrederea aderenților săi, tiszaisztii spun că n'au decât să felicite guvernul și majoritatea, căci sunt vrednici unii de alții.

Votul universal un »pericol național«. Din peana prof. de universitate din Budapesta Concha Gyöző a apărut un studiu publicat în n-rul din Noembrie al revistei maghiare »Jogállam«, în care autorul ocupându-se cu chestiunea votului universal în Ungaria, ajunge la concluziunea, că introducerea sufragiului universal în Ungaria ar constitui un *pericol național.* In locul acestuia, zice autorul, s'ar impune o extindere a dreptului electoral, astfel ca numărul de astăzi al alegătorilor să se dublice.

Comisiunea militară româno-bulgară, însărcinată să aranjeze diferendul născut din cauză că vasul de război »Boris« a fost atacat de grănițerii români în dreptul Silistrei, n'a putut ajunge la o înțelegere. Reprezentanții României au susținut, că grănițerii români au procedat în mod re-

gulat; iar reprezentanții Bulgariei se arată nemulțumiți că grănițerii români, atacând vaporul »Boris«, au tras focuri și asupra Silistrei. Fiecare parte va raporta guvernului respectiv și cele două guverne vor avea să decidă ce urmări va avea conflictul.

Cum se va aplană conflictul greco-român. Intr'un interviu ce l'a avut un deputat conservator cu ministrul de război, generalul Manu, asupra conflictului greco-român, generalul Manu s'ar fi exprimat, după cum scrie »Adevărul«, în următorul mod:

— Acel conflict nu se mai poate aplană pe cale diplomatică, el a rămas să se aplaneze pe cale bisericească. Probabil mitropolitul primat al României va fi trimis la Constantinopol să trateze personal cu patriarhul asupra modului de conviețuire în viitor a elementelor române și eline din Turcia. Dacă nu se va putea duce la Constantinopol primatul țării, atunci are să se ducă mitropolitul Parthenie al Moldovei și prin bună învoială cu patriarhul se va face ceva bun și pentru Români și Macedoneni.

Situația din Maroc. In consiliul de alaltăer al cabinetului francez, ministrul Pichon a comunicat instrucțiunile date însărcinatului de afaceri al Franței la Tanger și ambasadorului Franței la Madrid cu privire la situațiunea din Maroc. Ministrul Pichon a anunțat, că are intențiunea de a face să se exprime împăratului Germaniei prin intermediul atașatului militar din Berlin sentimentele de recunoștință ale guvernului pentru intervențiunea personală a împăratului la ceremonia transferării rămășițelor soldaților francezi morți la Mienta.

0 foaie maghiară despre expoziția din București.

DI Dr. Demetriu Lascu publică în »Nagyvaradi Naplo« din Oradea-mare o serie de foiletoane despre Expoziția din București. Ni-s'au pus la dispoziție foiletoanele, ce poartă numărul II și III, în cari d-l Lascu relevă reprezentăția »Povestea neamului« dela arenele Romane. D-l Lascu spune mai departe că e păcat că »din cauza dificultăților de neînțeles puse de guvernul ungar« (cuvintele din citat au fost omise de foaia maghiară și restituite cu cerneală de autor în exemplarul ce ne trimite), Români din Ungaria au fost reprezentăți la expoziție în chipul cel mai detestabil, într-o secție așa numită »etnografică«, în pavilionul etnografic ascuns într'un colț și care, după părerea d-lui Lascu, este atât

de defectuos și sărăcăcios în aranjament în cât nu se deosebește mult de al Basarabienilor.*) Vizitatorii după cele văzute la expoziție, după părerea autorului, vor pune starea Românilor din Ungaria pe aceeași treaptă cu a Românilor din Turcia și Basarabia.

D-l Lascu urmează apoi:

»Eu am fost în vara aceasta de două ori la București, întâi să vizitez expoziția, apoi să mă conving de aproape ce este adevărat din gravele acuzațiuni pe cari le au aruncat foile guvernamentale²⁾ din patrie asupra Reuniunilor de cântări și a instituțiilor române din Ungaria în legătură cu expoziția, ba au amestecat în manevra aceasta pe cât de stupidă pe atât de periculoasă și pe doi profesori dela gimnaziul din Beiuș.

»On, cetitori nu-mi vor lua în nume de rău, dacă le voi mai revoca odată în amintire teribila acuzațiune, care era formulată așa, că elita Românilor din Ungaria în număr de câteva mii s'au adunat la București și cu frații lor de acolo au pus la cale demonstrații ucigătoare antimaghiare, cântând diferite cântece agitatoare, între cari cel mai agitatoric era imnul regal român. Iar în pauze n'au făcut nimic alta, de cât au strigat cât i-a ținut gura, »să trăiască regele«.

D-l Lascu spune apoi, că concertul monstru a fost plănuțit aproape de un an, la inițiativa d-lui Chiriac și cu aprobarea comisarului general Dr. Istrati. Apoi continuă:

»Planul s'a realizat, concertul... care n'a avut caracter politic a reușit foarte bine... Dintre toate corurile mai bine s'a produs cel din Beiuș*) sub conducerea profesorului Busiția, precum și cel din Oradea, pe care l'a dirijat învățătorul de aici d. N. Firu și care la dorința publicului a trebuit să cânte câteva bucăți și la teatrul național din București.

Iată care a fost demonstrația fatală antimaghiară menită a-i stârpi pe Unguri de pe suprafața pământului, pentru care după mintea sănătoasă și bunul simț, cei doi dirigenți bihoreni nu să merite ocară sau persecuție, ci din contră laudă, căci nu rușine, ci glorie și-au câștigat lor și patriei lor în fața străinătății.

Autorul polemizează în foiletonul III cu presa șovinistă și relevă din »Nagyvarad«, o foaie din Oradea, că păcatul profesorilor Beiușeni a fost cu atât mai grav cu cât la alegeri, afară de unul toți au votat cu candidatul naționalist. »Va să zică, aceasta e cauza, pentru care trebuie restituiți profesorii din Beiuș?«

¹⁾ D-l Lascu exagerează aici. — Red.

²⁾ Nu numai cele guvernamentale, ci toate foile maghiare. — Red.

³⁾ Membrii corului sunt candidați de advocați, teologi, industriași, soții de advocați, profesori, soții de industriași, fete de advocați, preoți, industriași și agricultori. N'am obiceiul a mă ocupa cu laude proprii, dar trebuie s'o spun, că cel puțin în comitatul Bihorului nu știu să existe un cor maghiar cu organizație atât de democratică.

»Nu-i așa. — continuă d. Lascu — ați fi așteptat, ca profesorii din Beiuș să pună în palărie penele de agenți electorali ai lui Barta Ferencz și să facă ziua-noaptea propagandă printre poporul român împreună cu elevii lor pentru candidatul coaliționist? Dealtmintrea să nu fiți îngrijați de gimnaziul român din Beiuș în punctul cultului ideii de stat maghiare. Acest institut nu mai are nici un caracter românesc. Profesorii nu numai la lecțiile lor, sau în altă acțiune oficială, dar și în contactul particular numai ungurește conversează, ba câte unul, cu toate că e român, nu e în clar nici cu limba sa maternă, ca d. e. Radu Cupariu, vreau să zic: Kupar Rezső, care cu toate acestea predă limba și literatura română. (Felicitățile noastre acestei limbi și literaturi române!)

»Pardon! Acuma observ, că ar trebui să scriu exclusiv despre expoziția din București, dar nu sunt de vină că am deviat, ci de vină sunt acei domni, cărora trebuie să le răspund în cadrul acestei serii de articole, și cari la timpul său în loc să fi comunicat cu obiectivitate publicului maghiar ceva despre expoziția României, un stat vecin cu care suntem în alianță — s'au apucat cu încăpăținare și rea credință să prezente nu numai expoziția, dar tot ce s'a petrecut în legătură cu ea, drept o ciuhă antimaghiară.

Apropos de nepolitete și grosolanie! Am dus cu mine și câți-va cetățeni din cercul Ugrei, din cei ce au votat cu mine la alegere. După ce am stat acolo trei zile, unul mă întreabă: »Cum se face domnule, că aici este o ordine atât de exemplară, în cât până acuma n'am auzit nici o injurătură? Acasă, când mă duc la Oradea, în cele câteva minute ce stau la barieră, cel puțin de cinci-zeci de ori îmi aud pomenind pe Dumnezeu naționalității mele, iar până străbat în piață mi-au pomenit sfinții tuturor strămoșilor mei până în a zecea viță.

Nu i-am răspuns nimica, căci în întrebare era și răspunsul. Aici numai atâtea observ, că cei ce cred, că România este încă semi-sălbatică, pot să-și aibă răspunsul nu numai dela mine, ci și dela Dr. Sebeș Lajos, medic în Tnca, care de asemenea a fost în România cu ocaziunea expoziției.

...Cu grosolanii, cu sistemul de copoi și cu mistificațiuni perverse nici frăția »româno-maghiară« nici ideea de stat maghiară nu se va putea realiza nici-odată.

Iar de prosperarea României și a Românilor în genere ar trebui numai să vă bucurați, căci aceasta nu este în detrimentul Ungurilor și va fi de mare folos, dacă la timpul său Maghiarii vor avea să lupte lupta pe viață pe moarte în alianță nu cu un popor slab și înapoiat, ci cu un popor civilizat și tare.

ȘTIRILE ZILEI.

— 20 Octomvrie v.

Avansări în armata comună. Avansamentul de Noembrie a fost favorabil pentru toate gradele. Monitorul oastei publică

române la mode și confecțiuni și în Anexa Palatului Artelor precum și lucrările școlare noastre profesionale.

Din acest punct de vedere noi trebuie să facem totul, ca pe lângă industria mare să căutăm cu deosebire a îndruma bine și a desvolta toate industriile casnice, pentru care școlile mici de meserii prin bunele obiecte, ce au expus ne-au dat încă odată dovadă de rezultatele fericite, ce se pot obține.

Sunt cu totul alături din acest punct de vedere cu d-l Grigore Alexandrescu care în admirabila d-sale cuvântare ne-a atras atențiunea asupra unor chestiuni de o extremă gravitate și cari nu pot fi lăsate mai mult timp fără a fi studiate serios și a li-se da cât mai curând o deslegare omenească.

D-voastră, d-lor industriași aveți un rol social, economic și național de prima importanță și ați adus deja țării un serviciu enorm, care se răsrînge în prima linie asupra agriculturii, care nu are de cât a câștiga de pe urma activității d-voastră. Și iată de ce constat cu adâncă părere de rău, că încă mai sunt oameni, cari nu înțeleg totuși rolul și rodul muncii d-voastră, că agricultura mare nu-și dă seamă de marele servicii ce i-ați adus.

Unii mai grozavi fac concesiunea de a admite, că poate ar fi bine să avem industrii, cari decurg direct din materiile noastre prime.

Eu știu tare bine, d-lor, că după cum

indivizii în societățile civilizate nu pot să își satisfacă singuri tuturor necesităților lor, același lucru se întâmplă și cu popoarele cu cât ele sunt mai culte.

Schimbul până la un punct oare-care va fi în tot-deauna fatal, căci fie-care popor — ca fie-care individ — va produce în raport cu geniul său, cu cultura sa, cu trecutul său, cu aptitudinea sa și cu materiile prime, ce are la dispozițiune sau pe care și-le poate procura mai cu ușurință. Dar, nu rămâne îndoială, că pentru produsele curente, cari se pot produce cu ușurință ori și unde și de ori-cine, avem nu numai dreptul dar și datoria de a le face la noi. Din acest punct de vedere sunt fericit de a da dreptate unui adversar politic, d-lui Emil Costinescu, cu care în această privință sunt absolut de aceeași părere.

Cine ne oprește pe noi de pildă, ca pe lângă materiile grase din țară să ne procurăm materii grase de ori unde pentru a desvolta industriile ce derivă și cu deosebire săpunăria.

Și ceea ce zic de această industrie, se poate aplica la toate celelalte ce au loc în Anglia sau Germania și cari au ca punct de plecare materia primă importată.

Italia nu are nici bumbac, nici fier, nici lână suficientă, și astăzi industria ferului, țesăturile de bumbac și industria pălăriilor a ajuns să se impue comerțului mondial.

Întâmpinarea ce ni-se face adesea spunându-ni-se că țara e mică și că nu avem colonii, nu este serioasă.

Germania, domnilor, nu și-a realizat marea dorință decât târziu, și în ceea ce privește coloniile, Austria și Ungaria nu au nici ele colonii.

Și pentru ca comparația să fie și mai dreaptă, să ne amintim că nici Belgia nici Elveția n'au colonii, fapt care nu le-a împedat de a avea cu toate acestea, o mare industrie care nu numai că satisface trebuințelor proprii ale acestor țări, dar dau loc și exportului.

Expozițiunea noastră are un mare rol de îndeplinit, pe care sper că-l va ajunge cu prisosință, de oare-ce va servi ca un imbold la o muncă mai conștientă mai întinsă și care va lua o desvoltare de necrezut de mare cu deosebire pe terenul industrial în cel mai târziu 10 ani.

Avem o situațiune geografică excepțional de bună la gura celui mai mare fluviu al Europei centrale, pe malul Mării Negre și la Porțile Orientului.

De acum 40 ani marele și iubitul nostru Rege, cu o prevedere extraordinară pe acele vremi și la un om străin de țară, a întrevăzut și indicat aceste avantaje.

Tot-d'auna a dat sprijinul său puternic tuturor inițiativelor, în această direcțiune dând personal exemplul prin ceea-ce a făcut pe Domeniile Coroanei.

Să profităm dar de situația noastră

geografică; să profităm de numeroasele cursuri de apă, ce pot fi utilizate la noi; să punem în valoare admirabilele aptitudini ale poporului nostru; să transformăm materiile noastre prime în toate chipurile pentru a ne satisface nouă cele mai multe nevoi și să exportăm restul.

Să desvoltăm marina noastră comercială, care lărgeste hotarul țării și care ne va înlesni exportul pe seama noastră, precum și aducerea de materii prime, ce ne sunt sau ne-ar fi neapărat trebuincioase.

Să primim cu brațele deschise capitalurile străine, ce se vor alipi micilor noastre economii și să primim cu mulțumire, cum au făcut toate popoarele mari la început, pe toți specialiștii de vază, cari alături cu aleșii noștri ingineri și tehnici se vor uni într-o lucrare comună, care va servi în prima linie, nu numai capitalului străin, dar cu deosebire țării, care va profita și din această muncă rodnică și din naționalizarea capitalurilor străine sau a oamenilor de seamă ce vor rămâne la noi.

Să căutăm cu deosebire să profităm noi și nu alții de această comoară de avutie, ce se numesce petrolul și din miliarde de cai putere ce cuprinde prin această substanță pământul țării în sânul său.

(Va urma)

Corsete
= cele mai bune și moderne =
la B. Goldstein, Brașov strada Vămei 21.

Cursul la bursa din Viena.

Din 31 Octomvrie n. 1906.

Renta ung. de aur 4%.	112.40
Renta de corone ung. 4%.	94.35
Imp. câl. fer. ung. în aur 3 1/2%.	84.10
Imp. câl. fer. ung. în argint 4%.	94.30
Bonuri rurale croate-slavone.	96.—
Imp. ung. cu premii.	201.25
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin.	152.—
Renta de hârtie austr. 4 1/10.	98.90
Renta de argint austr. 4 1/10.	98.70
Renta de aur austr. 4%.	116.25
Renta de corone austr. 4%.	99.—
Bonuri rurale ungare 3 1/2%.	88.65
Losuri din 1860.	156.25
Acții de-ale Băncii ung. de credit.	1755.—
Acții de-ale Băncii austr. de credit.	811.—
Acții de-ale Băncii austro-ung.	674.25
Napoleonori.	19.15 1/2
Mărci imperiale germane.	117.45
London vista.	240.90
Paris vista.	95.52
Note italiene.	95.65

Cursul pieței Brașov

Din 1 Noemvrie n. 1906.

Bancnote rom. Cump. 18.98	Vend. 19.04
Argint român	18.80
Napoleonori.	19.06
Galbeni	11.20
Mărci germane	117.20
Lire turcesci	21.50
Seris. fone. Albine 5%	101.—
Ruble Rusești	2.63

Numai scurt timp

trimitem cu prețuri așa ieftine colecția noastră

8 zile de probă.

8 zile de probă.

20 obiecte întocmai ca ilustrația numai fr. 2-70.

1 Ciasornic Nikel Rem. Sistem Roskopf cu arătător de secunde, 1 lanț Nikel, 3 inele cu petri colorate, 2 ace de cravată, 2 nasturi de manjețe, 1 nasture de guler, 3 nasturi pentru piept, 2 cercei, 1 broșe, (toate aceste obiecte de aur americ Double, executare frumoasă), 1 pungă fină, 1 oglindă frumoasă. Cine cumpără 5 colecții odată capătă 1 ciasornic gratis.

Trimiterea se face cu rambursă sau trimițând prețul. **Nici un Risco.**

Garantie: Schimbul permis, sau bani retour

KAPELLNER & HOLZER

depozit de ciasornice și bijuterie

Krakau, Dietelgasse 68/69 (Austria).

Catalage ilustrate despre ciasornice, aurărie, instrumente pe muzică cu 1000 ilustrații la cerere se trimit gratis și franco. 2583,1—3

Unde se mănâncă bine

și se beu VINURI curate de Mediaș BERE de Pilsen „Urquell“ prospătă dela cep în fie-care di? La

Restaurantul Schwarzburg în Brașov, Str. Spitalului nr. 20.

De o cercetare numerosă se roagă

C. R. GLIGORE CRISTEA,

68—0

conducătorul restaurantului.

Hôtel Central

Brașov, Strada Lungă nr. 1.

Recomandă 45 camere pentru pasageri din nou mobilate dela 80 cr. în sus.

Mai departe:

Sala cea mare,

pentru Baluri, Concerte, Banchețe, Nunți etc. montată din nou și excelent iluminată.

De asemenea:

Elegantul Salon Restaurant

pe Strada, precum și

Pivnița de Vinuri (a-la Eszterházy) atât în pivnița cât și în Restaurant pot servi cu bucătărie bună, Bere de Steinbruch și Vinuri curate de Ardeal.

72—60.2286.

Cum te chiamă?

Numele îți va aduce noroc. O să ai succes. Fă o încercare cu numărul numelui D-tale, sau cu numele unei persoane iubite, sau cunoscută ca fiul norocului. Numărul losurilor de classă însemnate se capătă numai în colectura principală a lui

KARL KISS & Co., Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 13.
MARE este norocul la KISS!

Abel	14710	Blasius	13373	Francoiska	89490	Julia	39492	Maxim	102986	Richard	46913
Abraham	21514	Bonifazius	22973	Fridrika	58104	Juliana	108420	Madardus	91516	Reinhold	29196
Absolon	100825	Brigitta	108077	Frideric	107248	Julius	73209	Melinda	94946	Reinhold	108066
Adam	64594	Bruno	51240	Gabriel	21373	Justina	46943	Melania	79155	Richard	10274
Adela	79316	Cecilia	68008	Gabriella	13654	Justus	124374	Melior	108015	Robert	108091
Adolár	56816	Carolina	44724	Gebhárd	22161	Katherina	52604	Menelau	92322	Rocus	68737
Adelgunde	27104	Cesar	27108	Genoveva	80088	Karolina	38885	Metodiu	96069	Roger	29462
Adolphine	39555	Celostin	695	Gedeon	124453	Karl	78458	Mihael	92450	Roland	490
Adolar	51334	Castor	14729	Gertrud	8896	Klotild	8369	Modest	92498	Roman	16607
Adolf	102167	Casimir	93338	George	20058	Klomina	100875	Monica	90754	Romul	79125
Adrian	22244	Charlotte	108072	Gerard	51387	Klementina	91329	Moriț	92326	Rosa	102772
Adalbert	12704	Christian	91340	German	71106	Konrad	92342	Moses	90712	Rosalia	91332
Adrienne	627	Christof	87019	Gilbert	80099	Kornelia	99069	Napoleon	96070	Rozina	79325
Agátha	91503	Claudius	48132	Gizella	73377	Kuno	107699	Narcis	37178	Rudolf	29427
Agnes	108073	Clement	102291	Goga	57501	Ladislau	90447	Natalia	124453	Sabina	16610
August	11393	Cornelius	22226	Gordian	27983	Lambert	89963	Natan	54785	Salamon	750
Albanus	60084	Constantin	8319	Gorgania	21376	Landelin	91505	Natanail	8287	Salvator	22282
Albert	44717	Cyprian	67690	Gottfrid	96067	Landerich	87533	Nemesiu	78310	Samuel	51340
Albin	29161	Cyrril	34097	Gotthard	87043	Laura	124071	Netti	67610	Sara	71801
Albrecht	13655	Daniel	34001	Gotthelf	90748	Laurențiu	5436	Neli	54776	Sebastian	139574
Alfons	22203	David	57547	Gottlieb	124199	Lazar	73368	Neophitu	107650	Serafin	124397
Alfred	124420	Demetrius	102955	Gubert	73217	Lea	54442	Nestor	73391	Serena	85674
Alexius	44746	Desiderius	94990	Guido	50632	Leander	107691	Nicodim	5208	Seigius	37786
Alice	29375	Dominicus	89976	Gambert	23494	Leo	8214	Nicolau	106189	Severin	26330
Alexander	51340	Donatus	79343	Gantard	8308	Leokadia	54723	Norbert	95726	Sidonia	16605
Alois	73330	Dietrich	29382	Günther	109469	Leonard	84247	Nimpha	92495	Siegfried	13668
Amalia	100485	Domitian	102719	Guntram	22167	Leontina	73387	Oktavian	90677	Sigmund	78846
Ambosius	90713	Delphhia	22291	Gaszta	34078	Odilo	124245	Odo	124291	Silvan	124100
Anastasia	8153	Debora	8391	Hanibal	108078	Leofid	79337	Orban	94220	Simon	68004
Anatolia	13669	Dorothea	13680	Hartmann	84251	Leonora	56871	Olga	23145	Sixtus	27179
Andreas	93353	Dietmar	21522	Hartwig	4559	Libertus	74131	Oimpia	108100	Sofia	13271
Angelica	16831	Dionysius	94933	Heda	105986	Lidvina	100846	Oportuna	94950	Stefan	20191
Anna	21930	Dömötör	48132	Hedvig	124041	Limund	22152	Oscar	89931	Susana	738
Anton	102873	Eberhard	80219	Henrik	73332	Luipold	8323	Osman	20564	Silvestru	22153
Antonia	93388	Edith	124263	Helena	4420	Loliar	134401	Osvald	124459	Teclu	107241
Ansolm	88174	Eduard	86327	Henrieta	103410	Luisa	24704	Osvin	90791	Tineobald	86336
Apollonia	27937	Edmund	39493	Hermann	21633	Lucas	54755	Otmár	88007	Teodor	39500
Armin	56051	Edvin	2314	Hermana	20069	Lucia	107678	Ottmar	5203	Teodora	5211
Arnold	35587	Elezár	46942	Heracliu	107651	Lu van	78338	Ottello	93334	Teresia	108005
Aranka	794	Eleonora	29436	Hilar	21519	Ludreția	24300	Otilia	100851	Toma	73351
Arthur	102922	Eliás	82805	Hilda	8138	Ludmila	8189	Ot'o	22216	Titu	40628
Arkadius	23101	Elisabeta	108092	Hildegard	100850	Ludolph	108194	Ottocar	73314	Tobias	34077
Arzenius	8368	Ella	73213	Hippolit	93397	Ludomir	29575	Pardulph	14566	Ulrica	44720
Athacasia	60845	Elvira	51347	Huberth	81332	Ludov c	54712	Patrocus	14566	Urban	102781
Athanasius	88117	Elza	37780	Hugo	124223	Lorenz	106176	Paul	21372	Valentin	94988
Atilla	21076	Emánuel	16606	Humbert	106187	Lydia	79306	Paula	100478	Valeria	73324
Augusta	22232	Emil	21958	Huno	9816	Licarion	58526	Peregrina	99668	Verona	667
Aurelia	102935	Emilia	108043	Ida	62116	Macedon	44738	Petronela	86345	Victor	13574
Aurelian	90548	Emma	8217	Ignáo	106072	Magdalena	124019	Petrus	91502	Victoria	21543
Avitus	8199	Ephraim	21510	Irina	50640	Magnus	8225	Petrin	102746	Walter	22159
Balthasar	21357	Erik	13613	Irma	79344	Maichus	108019	Philémon	8145	Wendelin	39449
Barbara	107685	Ernesztin	124467	Isac	40643	Malvina	91531	Philipp	22283	Wenzel	90808
Barnabás	91314	Ervin	39741	Izabella	5206	Malfred	24959	Philipina	16513	Werner	124379
Bartolomeu	88517	Eszter	26560	Isaia	13634	Marcella	90531	Placidus	90437	Wilhelm	94915
Baruch	91521	Eufrozina	73399	Izidor	22266	Marcus	92337	Pincas	93674	Wilhelmina	8161
Bathilde	87013	Eugénia	124283	Izrail	10890	Margareta	102953	Plutarch	86705	Wilibald	13653
Beatrix	124033	Éva	21065	Jakab	93344	Marguerita	96060	Procopiu	46949	Wladimir	22269
Benedikt	8165	Fábán	20059	Jeremie	88933	Maria	90828	Raimund	91544	Wolfgang	5636
Benjamin	13664	Felicia	71813	Joachim	96034	Marta	93339	Rainer	10500	Wolfram	102772
Beno	21367	Félix	29580	Johanna	2054	Martin	106161	Rafael	22198	Xavera	91332
Bernard	94987	Ferdinand	70489	Jónathán	18693	Maternus	91945	Reveica	4205	Zoltan	29427
Bernad	87031	Fidelius	84006	Jordán	22199	Mat'as	90543	Regina	80146		
Bernhard	29576	Flavia	108055	Józsa	102748	Matilda	56349				
Bertha	73333	Flóra	72787	József	23102	Matheiu	92321				
Berthold	108101	Florentin	67345	Joana	8158	Matruțiu	108074				
Bert ram	8252	Ferenc	79332	Johans	100847	Manrus	94931				
Bertrand	20074	Florenz	54413	Judith	39492	Maximilian	79112				

La losurile loteriei de până acuma am avut norocul de sau câștigat de 3 ori:

Premia de . . . 600,000 = Kr. 1.800,000

și losul cel mare 400,000 = Kr. 400,000

Cu 4 losuri la o altă Kr. 2.200,000

care le-am plătit și mușteriiilor noștri.

KARL KISS & Co., Biroul-Central: IV., Kossuth Lajos-utca Nr. 13.

Filiale: VI., Váci-Körut 5, Erzsébet-Körut 22.

Tragerea clasei I
XIX-a loterie deja în
— 22 și 23 —
— Novembre.

Ne rugăm a tăia și a ne trimite Blancheta de

COMANDA

La cassa de Bancă KARL KISS & Co.,

Budapesta IV. Kossuth Lajos-ut. 13.

Trimiteți . . . los I clasă XIX loterie, și a planului oficial.

Prețul de K } trimit alăturat în marce poștale.
} cu mandat poștal.
} voiți să l luați cu rambursă.

(Să ștergeți ce nu poștiți.)

Adresa exactă: } Numele
} Locuința, Str. și Nr. casei
} Posta ult mă (comit.)

Mii de persoane au câștigat sume mari la loteria **KISS**. După fie-care din urmă la **KISS**, tragere publică lista și câștigurile dela noi în jurnalele mari dele Budapesta, așa că se pot încredința clientii noștri că sunt favorizați de noroc. **Încearcă deci fie cine norocul la KISS, că mare noroc este la KISS!**

Prețurile losurilor I clasă)

1/8 Cor. 1:50
1/4 " 3—
1/2 " 6—
întreg " 12—

